

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" - "עטרת שרה"
ע"י הרב רפאל זביחי בן פנחס זצ"ל ע"י שרה צביד בת דיה ע"ה

פרשת: אחרי מות - קדשים

עלון מס': 1,796 | תש"פ

ליקט וערך:
הרב רפאל זביחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל"
תל-אביב

עתידנו בידינו! הארץ מקיאה עוברי עבירה!

החולה קיבל לידי את הרשימה. דיאטה קפדנית, דלת מלח וחלבונים. הרופא הושיט לו את הדף, באמרו: "אם תשמור על הדיאטה בקפדנות, יש סיכויים. אם לאו, דלקת הכליות תחמיר, תזדקק לדיאליזה, וחיידק ייפכו לסייט. לטובתך, אל תסטה כמלוא נימה!" נתן בו החולה מבט נוזף, ואמר: "לא היית צריך לתת לי את הדיאטה, ולא היית צריך להזהיר בחומרה! בדבריך פתחת פה לשטן"... הכל מבינים שהוא חולה בשיכלו לא פחות ממחלת כליותיו! מובן שיש להזהירו, להבהיר לו את חומרת המצב ולמנעו מן הסכנה! **גם התורה הקדושה** עומדת ומזהירה בפרשתנו: "אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם... ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם". וכסהברו המפורט של **רבינו הרמב"ן** זצ"ל, שהארץ הקדושה מונהגת על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו ואינה סובלת עוברי עבירה.

אנו מצווים בתקופה מורכבת, בה משמשים אורות וצללים בערבוביה. מצד אחד - עת רצון נדירה, גלויות מתכנסות, מאות אלפים עלו ובאו לארץ חמדת אבות. הפריחו את השממה, בנו את הארץ, הרחיבו את גבולותיה. והלבבות נהרו ורחבו, הנה עומדים אנו על סף הגאולה, ויתקיים הכתוב: "**עוד אקבץ עלי - לנקבציו**", בקיבוץ הגלויות המסכם עם בוא הגאולה. **ויחד עם זאת,** בד בבד, חוזים אנו בתהליך הפוך. חוזים בתור המשתרך לפני השגרירות האמריקאית, במאות אלפי הישראלים היוורדים השוהים בלוס אנג'לס, בניו יורק, והיכן לא. בתרמילאים המעפילים על הרי ההימליה. גודשים את מקדשי טיבט, מפלסים דרך ביערות האמזונס, בורחים מעמם, מעצמם. והארץ עצמה מתנערת כביכול משיחרורה, מתכווצת מפעימה לפעימה. מה קורה כאן? מה מתרחש פה?! **התשובה תנתן בסיפור.**

לפני כמאה שנים, בימי עליית החלוצים, קם אחד מגאוני וצדיקי הדור, הגאון **רבי יצחק בלאזר זצ"ל,** מגדולי תלמידי רבי ישראל מסלאנט זצ"ל ומראשוני תנועת המוסר, ועלה ארצה. בואו עורר רושם עז, ובהגיע ספינתו ליפו קידם את פניו רבה הגדול **הרא"ה קוק זצ"ל,** וערך לכבודו מסיבת קבלת פנים. במהלכה, ביקש הרב קוק את האורח הדגול לשאת דבריו. נענה הגר"י בלאזר ואמר: "חז"ל אמרו שהלשון מסוכנת היא, ולפיכך נבראו לה גדרות של שיניים ושפתיים. אני, ששיני נשרו מרוב שנים, פוחד לפתוח את חרוכות לשוני"... חייכו הכל, והרב קוק זצ"ל קם לשאת דברי ברכה. בדבריו עמד על התופעה הברוכה של עליית החלוצים המפריחים את השממה. אך דא עקא, אורחות חייהם רחוקים היו ממצוות התורה. לא כשרות, לא צניעות, לא שבת ולא חג. הרב קוק עצמו, שהטריח עצמו להביא להם מצות, נהדף על ידם והופל אל הרפש, ומצותיו נרמסו... אבל בהתפעמותו והתלהבותו ראה את האור והתעלם מן הצל. וקרא בחום: "**ותבאו - ותטמאו את ארצי.** תבואו - אף על פי שתטמאו..." ואז לא הבלוג עוד הארי הקשיש, וקטע את דברי הרב הנלהבים בקריאת ביניים: "נניח שכדברייכם כן הוא, אבל מה הם יועילו בבואם - אם הארץ תקיא אותם?!"...

וזה היא, למעשה, השאלה! מן השמים נפתח "חלון הזדמנויות" שכמוהו לא היה מזה אלפיים שנה. הזדמנות לנחול את הארץ, ליישבה, להפריחה, לשבוע מטובה. אלא שבעבירות, בחטאים, בפריצת גדרי מוסר, במתירנות, בהפקרות, בהתבוססות כל הזוהמה והרפש, בלצון וקלון, השחתה וסיאוב - בכל אלו מאבדים את ההזדמנות בידיים, גורמים בעליל - חלילה, רחמנא ליצלן - לאיבוד זכותנו על הארץ. זה לא נקבע באוסלו, ולא בז'נבה. לא בעזה ולא בושינגטון. **זה נקבע ברחובותינו, בידינו, בהתנהגותנו, תלוי עתידנו בארץ מולדתנו!**

אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן (טז, א) - שני בני אהרן סופי תיבות "יין", סופם וקיצם של שני בני אהרן מחמת היכנסם שתויי יין לאוהל מועד. כמו כן: "שני" ראשי תיבות שתויי יין נכנסו. (רבנו אפרים)

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר (טז, ל) - "כי ביום הזה יכפר" ראשי תיבות "בכיה", בא לרמז שהבכיה מועילה כדי שהתפילה תתקבל, שכן "שערי דמעות לא ננעלו" בפרט ביום כיפור. (פיתוחי חותם)

וְאַהֲבַת לְרַעְךָ כְּמוֹךְ אָנִי ה' (יט, ח) - כאשר תאהב את חברך תמיד, סימן ש"אני ה'" שאהבת ה' פועמת בקרבך. כי האוהב האמיתי למלך אוהב גם את בנו חביבו, וכשאינן אוהבו, הרי אין אהבתו את המלך אהבה אמיתית. "ואהבת לרעך כמוך אני ה'" בגימטריה "ואהבת את ה' אלהיך". (רצ"ה מזידיטשוב). מצוה זו קשה מאוד, ולכן מסיים הפסוק "אני ה'", שאם תרצה לקיימה באמת, אני אסייע בידך. (שפת אמת)

מִפְּנֵי שִׁיבָה תָקוּם (יט, לב) - לפני השיבה - בטרם יגיעו ימי הזקנה, תקום - תתחיל לעשות ולפעול למען נשמתך.

לֹא-תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמִּיךָ (יט, טז) - ביאורו של רש"י על **איסור רכילות**, הוא הארוך ביותר בספר ויקרא. רש"י מבאר באריכות, כי מקור המילה "רכיל" הוא מלשון 'רגל', "שכל משלחי מדינים ומספרי לשון הרע הולכים בבתי רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה". האות גימ"ל של רגל, התחלפה באות כ"ף. כדרכן של האותיות המתחלפות שמוצאיהן ממקום אחד. מוצא האותיות מוזכר כבר בספר 'צירה', המיוחס לאדם הראשון או לאברהם אבינו: "עשרים ושתים אותיות יסוד, חקקן בקול, חצבן ברוח, קבען בפה בחמישה מקומות. אחה"ע בגרון, גיכ"ק בחך, דטלנ"ת בלשון, זסשר"ץ בשיניים, בומ"ף בשפתיים".

השוחט בעיר סלונים, היה שוטה וקל דעת. כשעמד רבה של העיר רבי אייזיל חריף, על טיבו, ציוה עליו להפסיק לשחוט בהמות והיתיר לו לשחוט עופות בלבד. תמה השוחט: "ממה נפשך, אם כשר אני, יכול אני לשחוט גם בהמות, ואם לאו גם עופות יאסר עלי לשחוט"? **השיב לו רבי אייזיל בחייד:** "חז"ל אמרו שהחוטא משול כבהמה - ומותר האדם מן הבהמה אין, וכאשר תשחוט בהמה, הרי תעבור על לאו של 'לא תעמד על דם רעך'..."

סיפור השבוע

זהירות בכבוד ההורים

"איש אמו ואביו תיראו", דורשת התורה בפרשת קדושים. דוגמא מוחשית לכך נתן הגאון רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל בנערותו. כיבוד ההורים שלו, ומוראם, היה למופת. פעם, בהיותו כבן תשע, חלה במחלה קשה. הוא שכב במיטתו, מתפתל בכאבים עזים, בוכה וגונח מרוב יסורים. לפתע נכנס אביו לחדר, לבקרו, בו ברגע - פסק הנער מבכיו, הידק את שפתיו - וחייד אל אביו! באותה שעה שהה שם ידידו ורעו, הגאון רבי יוסף משאש, שנדהם למראה השינוי הכביר שחל בו. לאחר שהאב יצא מהחדר שבו האנחות והגניחות. שאל: "כיצד יכול היית להחריש כאשר סבלך רב כל כך?" ענה הנער בן התשע: "לא רציתי לצער את אבא, האם לא די בכך שאני סובל - לא רציתי שגם לאבא יכאב..."

פעם ישבו הכל לסעודת מצוה, ורבי רפאל ברוך הסב עימם אבל לא טעם דבר. לשאלתם, השיב שהוא שרוי בתענית, על מה ולמה? סיפר, שהיה נוכח בבית הדין כאשר אביו הדיין פסק את פסק דינו - ואז החל המפסיד להתוכח עימו והשתמש בלשון חריפה ובמילים בוטות. הבן לא יכול היה להחשות, ומחה על כבוד אביו - ועל כבוד התורה ובית הדין. אבל לאחר מכן הביע אביו באזוני את מורת רוחו על דבריו: לב האיש היה מר עליו, ומן הדין היה לאפשר לו לפרוק את מרירותו. "מששמעתי שציערתי את אבא - בתום לב! וכדי להגן על כבודו! - קיבלתי על עצמי להתענות כדי לכפר על החטא!"

לימים היה רבי רפאל ברוך לדיין, ומילא את מקום אביו. הוא קיבל משכורת ממשלתית מכובדת, וכדבר המובן מאליו מסר לאביו את כל משכורתו! וזאת, למרות שהיה אז בעל משפחה! האב חילק את הכסף בין כל בני המשפחה, ונתן לרבי רפאל ברוך סכום מסויים למחיתו. לימים, כאשר האב נפטר והמשכורת כולה נשארה שלו - הצטער רבי רפאל ברוך על המצוה שנשמטה מידו!

מפני מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

"הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (יט, יז) באחת מדרשותיו, נשא מרן רבינו מאור ישראל זצ"ל את דברותיו אודות מצות תוכחה, ואמר את דעתו - דעת תורה, כיצד היא דרך התוכחה הנכונה: כשמוכיח, יאמר את דברי התוכחה בענוה, בהכנעה, בידידות ובאהבה, ולא כאותם האנשים שמוכיחים בצעקות ובבוזיונות, כי לא יעילו כלום בדרך זו, תוכחה צריכה להיות במתינות ובישוב הדעת, שנאמר **"הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא"**. למשל, אם נוסעת מוכנית בשבת, והוא צועק לו: שבת, שבת! מה תועיל צעקה זו?! רק שנאה ותחרות יצאו מזה. אבל אם בא לאותו אדם בינו לבין עצמו, ואומר לו: "ראה, אתה אדם טוב, אתה אוהב את התורה, אם כן מדוע אתה עושה דברים שיהיו בעוכרך, אני מדבר אליך מתוך אהבתי אותך..." בדרך זו יש סיכוי שהוא ישמע לך... "אבל אם מוכיח אותו בצעקות וגערות, להיפך הוא יעשה כנגדו בדווקא! אלא אדרבה, צריך להוכיח אותו בנחת ובנועם, וכבר אמרו חז"ל (משלי כה, טו): **"לשון רכה תשבר גרם"** - אפילו גרמו (העצם) של אשמודי מלך השדים נשברת בפני לשון רכה ונעימה (ראה גיטין סח:).

יוסף חכמה

רבי מאיר בעל הנס

רבי מאיר מגדולי התנאים, היה תלמידו המובהק של רבי עקיבא, ממנו למד פלפול וסברות, עד שאמרו "סתם משנה - רבי מאיר היא, ואליבא דרבי עקיבא". נקרא מאיר היות ש'האיר עיני חכמים בהלכה'. אשתו ברוריה, הייתה בתו של התנא רבי חנינא בן תרדיון, ונחשבת לאישה חכמה ובקיא בתורה. על פי התלמוד היה צאצא של גירון קיסר שהתגייר. מעשי צדקות וניסיו הגדולים של רבי מאיר מפורסמים אף בדברי התלמוד. הסגולה הנפוצה ביותר שיאמר האדם בשעת צרה "אלהא דמאיר ענני" ומקורה במעשה המובא בגמרא (ע"ז יח.). **בדורות האחרונים הונהג יום י"ד באייר כיום פטירתו של רבי מאיר בעל הנס**, וביום זה נהגו זה מכבר לחגוג את ההילולא ברוב עם על קברו שבטבריה. למנהג זה אין מקור ושחר כלל, וסיבת קביעת היום הייתה, מפני שכמה מתושבי טבריה ראו את העולים הרבים שעולים למירון ליום הילולת רשב"י בל"ג בעומר, וקבעו את יום י"ד באייר, ארבעה ימים קודם ל"ג בעומר, כיום הילולת רבי מאיר בעל הנס, על מנת שהעולים יעברו בדרך בטבריה ואף הם יוכלו להתפרנס מהם. **רבני טבריה** בדור הקודם שנשאלו על מקור המנהג סיפרו, כי את בית המדרש הגדול על ציון הקבר חנכו בזמנו ביום זה, והייתה אז שמחה גדולה ולכן קיבלו על עצמם לעשות כן בכל שנה ושנה, אך אין לכך קשר ליום פטירתו של רבי מאיר. **רבי חיים פאלאג'י והבן איש חי** כתבו שיש מנהג להדליק נר לכבוד רבי מאיר בעל הנס, בא' בטבת. רבי חיים ויטאל מביא בשם רבו האריז"ל, שרבי מאיר נקבר מעומד. **בירושלמי מובא**, שנקבר בבגדיו הנאים, נעליו בסמוך לו ומקלו בידו, כדי שיהיה מוכן ומזומן לביאת המשיח שיעבור דרך טבריה לירושלים עיר הקודש.

"צור תעודה חתום תורה בלמדי" (ישעיה ח, טז) המסורת ב"תפארת רפאל" נמשכת!

בכל שנה ביום העצמאות, מתקיים ה"יום שכולו תורה" המרכזי והוותיק בארץ במוסדותנו 'תפארת רפאל' בתל אביב כבר למעלה מ-40 שנה שאותו ייסד הראשון לציון מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל עוד בהיותו רבה של תל אביב-יפו, שהוא יוזם הרעיון והיה בעצמו נושא את הנאום המרכזי בשנותיו כרב ראשי. וב"ה כיום יש מאות מקומות בארץ המיישמים רעיון נפלא זה. השנה עקב המצב הרגיש, המשכנו במסורת דרך הרשתות החברתיות שבהם ניתנה לקהל האפשרות לצפות בדרשות המועדפות עליהם משנים קודמות....

בתמונות: הרבנים הגאונים שליט"א שהשתתפו ב"יום שכולו תורה".

אמרת השבוע

רבי נחונייה בן הקנה אומר, כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל הפורק ממנו עול תורה, נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ. (אבות ג, ה)

עשה לך רב

מדור ההלכה על פי הראשון לציון
הגאון מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ס

הלכות תלמוד תורה

- א. מצות עשה על כל איש מישראל ללמוד תורה הלכה למעשה כפי כוחו, ועל-ידי זה יוכל גם כן לקיים המצוות כהלכתן, ולשמור עצמו מכל איסורי תורה, וכמו שנאמר בתורה (דברים ה א): **וּלְמַדְתֶּם אֹתָם, וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹתָם.** וכמו שאמרו רבותינו (קידושין מ). גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. לפיכך כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, שנאמר (יהושע א ח) **לֹא יְמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה.** ועד אימתי חייב אדם ללמוד תורה, עד יום מותו, שנאמר (דברים ד ט) **רַק הִשְׁמַר לָךְ וּשְׁמַר נִפְשְׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יִסְרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ.** וכל זמן שלא יעסוק בתורה הוא שוכח. ואין דברי תורה מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהן, ולא תימצא תורה אצל אלה שלומדים מתוך עידון ואכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו על התורה. כך אמרו חכמים דרך רמז (ברכות סג:), **זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָלָה,** שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמים. וכן אמר שלמה בחכמתו, **הַתְּרַפִּית בְּיוֹם צָרָה צָר כַּחֲכָה.** ועוד אמר (קהלת ב ט), **אִף חֲכָמִי עֲמֵדָה לִי,** תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי.
- ב. מי שהיה משתתף באופן קבוע מידי יום ביומו בשיעור תלמוד במסגרת לימוד "הדף היומי", וברצונו להשתתף בשיעור הלכות, בשולחן ערוך ואחרונים, הנמסר מפי תלמיד חכם מורה הוראה, במקום השיעור של "הדף היומי", רשאי להפסיק מלימוד הדף היומי אף בלי התרת נדרים, וילמד בקביעות הלכה למעשה. ואדרבה יש להעדיף לימוד ההלכה על לימוד הדף היומי, שהיא בבחינת מעלין בקודש, כדי שיבין וישכיל לדעת דיני האסור והמותר להלכה ולמעשה.
- ג. עיקר מצות לימוד התורה אינו בגירסא בלא הבנה כלל, אלא מצות תלמוד תורה הוא בלימוד עם הבנת הענין, ולא די בהבנת פירוש התיבות, וכל שכן בגירסא בעלמא. ומכאן תשובה לאלו שיש להם "סגולה" לגמור כל הש"ס בתוך תקופה קצרה, בלי הבנה לעומק הדברים, וברור שהוא איבוד זמן וביטול תורה.
- ד. גם מי שאי אפשר לו ללמוד מרוב טרדתו בפרנסה, צריך להשתדל למצוא זמן פנוי לעסוק בהלכות ודיני התורה, ובפרט בשבתות וחגים, כדי לקיים ושננתם לבניך. וכן ישתדל לשנות לפחות שתי הלכות בכל יום, כדי שיהיה בכלל מה שאמרו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא. וכן שיתרום בעין יפה למוסדות תורה והישיבות, או יחזיק בתלמיד חכם השקוד על לימודו, ויהא נחשב לו כאילו עסק בעצמו בתורה. ואף על פי כן לא יתבטל לגמרי מלימוד תורה, אלא יקבע זמן ללמוד הלכה, לדעת מה יעשה ישראל, ולשמור השבת כהלכתה, שאם לא ילמוד, היאך יקיים.
- ה. מי שהגיע לכלל לימוד תורת הנסתר, צריך שידע באופן הברור שהמלמד הוא תלמיד חכם מקובל הבקי בהקדמות אמיתיות של תורת הנסתר, וירא שמים מרבים, ובלעדי זאת יצא שכרו בהפסדו, כי בנקל עלול לקצץ בנטיעות ח"ו. ולפיכך מה שנתפרסם שהוקם בארץ מכון להפצת תורת הקבלה, ובראשו עומדים אנשים שאינם מוחזקים ליראי ה' וגדולי תורה, וקוראים לעצמם "קבליסטים", שומר נפשו ירחק מהם, בפרט אם הם אינם מוחזקים כיראי ה' וחרדים לדבר ה'.
- ו. הנשים פטורות ממצות תלמוד תורה, שנאמר ולמדתם אותם את בניכם, ולא את בנותיכם (קידושין כט:), ואף על פי כן חייבות ללמוד הדינים השייכים להן, שאם לא תדענה הלכות נדה וטבילה, והלכות שבת, והלכות ברכות, והלכות איסור והיתר, מליחה, ובשר וחלב, וכיו"ב, איך יוכלו לקיימן ולהשמר בהן. ומטעם זה הנשים מברכות בכל יום ברכות התורה, ואומרות אשר קדשנו במצותיו "וצונו" על דברי תורה. אשה שמגדלת בניה לתורה ומחנכת אותם ללמוד תורה, ומעודדת את בעלה ללמוד תורה, שכרה הרבה מאד, שהיא חולקת שכר עמהם, וכמו שאמרו (בסוטה כא.) דפלגן בהדייהו. וכן אמרו (בברכות יז.) גדולה הבטחה שהבטיח הקב"ה לנשים יותר מן האנשים. שנאמר (ישעיה לב) **"נְשִׁים שֹׁאֲנֹת קַמְנָה שְׁמַעְנָה קוֹלֵי בָנוֹת בַּשּׁוּחַת הָאֲוֵנָה אֲמַרְתִּי"**.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

פרשת השבוע
אחרי מות - קדשים
(פרקי אבות פרק ג')

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
7:04	7:02	7:05	7:03
7:56	7:54	7:56	7:54
8:48	8:45	8:48	8:45

עלון השבוע לזכות
חיילי צבא ההגנה לישראל
וחללי מערכות ישראל
שחרפו נפשם על קידוש ה'
ת.נ.צ.ב.ה.

- תלמוד תורה לבנים
- שיעורי תורה וזמנות לזמנות
- כלל וזמנות מודרש
- בגדים תורניים
- קידוש החוקים
- מכון החצנת ספרים וזקני חב"י י"ד
- הצגה לחצונות החילים בצהל
- עזרה לנזקקים
- חודרת רוחנית לעולים חדשים
- מועד עלייה לאמירת החילים
- שמעון תודי